

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

א. אי דקא מאחרי אחורי הני בתראי אכתי דמי עבד לרב בעי שלומי דכי מחייבי ליה לגברא אכתי גברא לאו בר חיובא הוא אלא דקא מקדמי קדומי הני בתראי ואי דלא עמד בדין אכתי דמי כוליה עבד לרב בעי שלומי ליה דאכתי גברא לא מחייב אלא דעמד בדין

1

ב. תחת עינו ולא תחת עינו ושינו תחת שינו ולא תחת שינו ועינו.....3

ג. גנב ע"פ שנים וטבח ומכר על פיהם ונמצאו זוממין משלמין לו את הכל ... דהעידו על הגניבה וחזרו והעידו על הטביחה והוזמו על הגניבה וחזרו והוזמו על ... הכחשה תחילת הזמה

היא 5

ד. וכל לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אין לוקין עליו.....6

ה. גנב ע"פ שנים וטבח ומכר ע"פ עד אחד או ע"פ עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ד' וה'.....7

ו. גנב וטבח בשבת גנב וטבח לע"ז.....7

ז. גנב משל אביו ומת אביו ואח"כ טבח ומכר.....7

ח. גנב והקדיש ואח"כ טבח ומכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ד' וה'....8

ט. מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור.....8

י. מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב ... דלא בפני ב"ד אודי.....9

דף עד.

**א. אי דקא מאחרי אחורי הני בתראי אכתי דמי עבד לרב
בעי שלומי דכי מחייבי ליה לגברא אכתי גברא לאו בר
חיובא הוא אלא דקא מקדמי קדומי הני בתראי ואי דלא
עמד בדין אכתי דמי כוליה עבד לרב בעי שלומי ליה
דאכתי גברא לא מחייב אלא דעמד בדין**

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

כבר התבאר לעיל דף עג: שעדים¹ שהעידו על אדונו של עבד כנעני שסימא את עינו של העבד ודינו לצאת לחירות, ואחר כך הפיל את שנו, והוזמו² שבאו שנים ואמרו ביום זה עמנו הייתם במקום אחר, אם המזימים שהזימו להם הם עצמם הכחישוהו ואומרים שבאותו היום ארע הדבר אך להיפך שהפיל שינו ואחר כך סימא את עינו, אינם משלמים אלא דמי עין בלבד ולא דמי כולו כיון שהמזימים עצמם אמרו שהענין היה אמת אלא שהיה בהפך.

ואפי' אם המזימים אינם מעידים מה היה אלא באו עדים אחרים לאחר מכן ואמרו שכן היה באותו היום אלא שלהיפך היה כנזכר, אינם משלמים אלא דמי עין בלבד ולא דמי כולו³. וי"א שגם כאן אין חייבים שהרי האדון לא היה משלם מספק, וי"א שאם תפס העבד מהעדים, אין מוציאים מידו.

ואם באו עדים אחרים⁴ ואמרו ביום זה עמנו הייתם במקום אחר רחוק אבל ביום שלאחר יום זה הדבר שהעדתם היה, ובהפך היה, דרך משל אם הם העידו שהיה הדבר בעשרה בניסן, ולא היה אלא באחד עשר, והיה הדבר בהפך ממה שאמר שם שתחילה הפיל שנו ואח"כ סימא את עינו, צריכים המוזמים לשלם לאדון דמי כל העבד, שהרי מיום י' בניסן רצו להוציא העבד לחירות ובאמת רק יצא באחד עשר.

¹ רמב"ם הלכות עדות פרק כא הלכה ד

² לח"מ שם.

³ דסד"א כיון דבשעת ההזמה לא היו שם עדים שהיה הדבר אמת אף על פי שהעדים באו אחרי כן לישלמו לכוליה עבדא דבתר שעת הזמה אזלינן ובאותה שעה הרי היו מוזמים מכל וכל אף על פי שבאו אחרי כן עדים שאמת הדבר והיה בהפך לא נחוש להו קמ"ל דחיישינן להו ולא משלם אלא דמי עין ולא דמי כולי עבדא,

⁴ לח"מ שם ועל פי הרמב"ם שם פרק יט הלכה ב שכתב שנים שאמרו באחד בשבת הרג זה את הנפש במקום פלוני ובאו שנים ואמרו ביום זה עמנו הייתם במקום אחר רחוק אבל ביום שלאחר יום זה הרגו בודאי אפילו העידו האחרונים שקודם כמה ימים הרגו הרי זה ההורג עם עדיו הראשונים נהרגין שהרי הוזמו, שבעת שהעידו שהרג עדיין לא נגמר דינו ליהרג, אבל באו שני עדים בשלישי בשבת ואמרו באחד בשבת נגמר דינו של פלוני להריגה ובאו שנים ואמרו באחד בשבת עמנו הייתם במקום פלוני הרחוק אלא מערב שבת או בשני בשבת נגמר דינו, אין עדים אלו שהוזמו נהרגין שהרי מכל מקום בעת שהעידו עליו כבר נגמר דינו להריגה, וכן לענין תשלומי קנס כיצד באו שנים בשלישי בשבת ואמרו באחד בשבת גנב ומכר ונגמר דינו ובאו שנים ואמרו באחד בשבת עמנו הייתם במקום רחוק אבל בערב שבת נגמר דינו אפילו אמרו [באחד] בשבת גנב ומכר ומכר ובשני בשבת נגמר דינו אין עדים אלו שהוזמו משלמין שהרי מכל מקום בעת שהעידו עליו חייב היה לשלם וכן כל כיוצא בזה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

וגם אם העידו שהיה ביום הקודם לו בט' בניסן, כיון שלא עמד האדון בדין והתחייב לשחרר את העבד, דינו כנזכר שחייבים דמי כל העבד, שהרי רצו לשחררו על ידי עדותם ובעת שהעידו לא היה חייב בשחרור.

ואם העידו שעמד האדון בדין על החבלות הללו ע"י עדים אחרים בב"ד אחר⁵, והוזמו התברר על ידי עדים אחרים שכך היה אלא שלהיפך היה ועמד בדין קודם התאריך שהם העידו עליו כיון שרצו להפסיד לעבד את דמי עינו לפי עדותם, ולא היה מקבל אלא דמי שנו, משלמין את ההפרש שבין דמי השן לדמי העין לעבד⁶, וכן כל כיוצא בזה. וי"א שגם כאן אין חייבים שהרי האדון לא היה משלם מספק, וי"א שאם תפס העבד מהעדים, אין מוציאין מידו.

דף עד:

ב. תחת עינו ולא תחת עינו ושינו תחת שינו ולא תחת שינו ועינו

כבר התבאר במסכת גיטין דף מב. שעבד כנעני קונה⁷ עצמו בראשי אברים, כיצד, עבד שמל וטבל לשם עבדות וסימא אדונו עינו והפיל את שינו הרי זה יוצא לחירות, שכן כתוב בפירוש בפרשת משפטים (שמות כא פסוק כו – כז) וְכִי יִפֹּה אִישׁ אֶת עֵין עֶבְדוֹ אוֹ אֶת עֵין אִמּוֹ וְשִׁחָתָהּ לְחִפְשִׁי יִשְׁלַחְנוּ תַּחַת עֵינוֹ, וְאִם שֵׁן עֶבְדוֹ אוֹ שֵׁן אִמּוֹ יִפֹּל לְחִפְשִׁי יִשְׁלַחְנוּ תַּחַת שֵׁנוֹ וּדְרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ⁸ שיוצא לחירות בראשי אברים שאינן חוזרין ומומין שבגלוי.

לפיכך אמרו אם חסרו אצבעות ידיו או רגליו או ראשי אזניו או ראש החוטם או ראש הגויה או ראש הדדים שבאשה יוצא בהן לחירות, אבל עדיין לא נעשה בן חורין גמור להיות מותר בישראלית שאין לחפשי חירות ממש להיות בישראל, אלא לשון חפשי

⁵ ולכאורה ה"ה אם לא העידו שעמד בדין אך כך היה ואם כן נמצא שהאדון כבר בר חיובא היה ולא חייבוהו.

⁶ כסף משנה שם

⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד רסז כז

⁸ קידושין כד: כי יכה איש עבדו כלל, שן ועין פרט, לחפשי ישלחנו חזר וכלל, הרי כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש ראשי אברים שאינם חוזרים ומום שבגלוי, אף כל ראשי אברים שאינן חוזרין ומומין שבגלוי יוצא לחירות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

מעבודה עד שיתן לו רבו גט שיחרור⁹, שגט גומר בו להתירו כמו באשה. לפיכך כופין את רבו שיתן לו גט שיחרור, כדי שלא יכשלו בו להשיאו ישראלית כשיראו אותו שיצא לחפשי.

ודוקא באלו ראשי אברים שזכרנו יוצא לחירות שהם בגלוי דומיא דשן ועין, אבל אם חתך ראש לשונו אינו יוצא לחירות שאינו בגלוי¹⁰.

הפיל שן עבדו¹¹ ונתן לו גט שיחרור, ואחר כך סימא עינו או איפכא, חייב לתת לו דמי עינו או שינו שהרי כבר שיחררו, אבל אם הפיל שינו ולא נתן לו גט שיחרור ואחר כך סימא עינו או איפכא, אינו צריך ליתן לו דמי האבר שחסרו באחרונה. ואם תפש העבד אין מוציאין מידו, משום שספק הוא בגמרא אם עבד היוצא בראשי אברים ועדיין אין לו גט שיחרור, אם יש לו קנס אם לאו, לפיכך כל מי מהם שתפש אין מוציאין מידו, שהמוציא מחבירו

⁹ עיין בית הלל וז"ל וכתב ב"י [עמוד קנ ד"ה ומ"ש רבינו] הטעם שפסק רבי עקיבא דאמר [קידושין כד, ב] צריך גט שחרור, עכ"ל. וקשה שבגמ' משמע שלא נפשטה האיבעיא, לכן פסק הרמב"ם [חובל ומזיק ד, יא] והביאו בשו"ע בסעיף ל"ט, הפיל שן עבדו וסימא עינו יוצא בשינו ואינו נותן לו דמי עינו, ואם תפס אין מוציאין מידו, ואם כתב לו גט בין הפיל שינו לסימא עינו, צריך ליתן לו דמי עינו, עכ"ל. אם כן בסעיף זה שכתב צריך גט שחרור היינו כרבי עקיבא סותר מה שכתב אחר כך בסעיף ל"ט שאינו נותן לו דמי עינו, וצ"ע. ועיין ראשון לציון שכתב גם והיא סברת רע"ק וק"ל הלכה כרע"ק מחברו ואף על גב דאיכא מכריע כתב הרי"ף דבבביתא לא סמכינן אמכריע (עיין באור הגר"א אמרינן בפ"ג דשבת מ' א' ועתוס' שם ד"ה דלמא וברשב"א שם ובתוס' דמנחות ל"א ב' דדוקא במתני' הלכה כמכריע ולא בבביתא. הרי"ף וש"פ ועתוס' שם א' ד"ה תנא כו' וכ"ה בירושלמי שם הביאו הרשב"א שם וערא"ש) ועוד מדאשכחן דקאמר הש"ס התם בגימין דף מ"ג כד בעי מעוכב גט שחרור כו' קא מפשיט ליה מההיא דנותן ליה דמי שנו ודחי לה דילמא ההיא כמ"ד לא בעי גט שחרור משמע דלא מסיק הש"ס בדעתיה להלכה אלא דבעינן גט שחרור וכיון שכן סובר הש"ס הכי ק"ל להלכתא. ועיין בבאור הגר"א שכתב דהלכה כר"ע מחבירו דר"ט חבירו היה כמ"ש בפ' הכותב (פ"ד ב') במסקנא ואין הלכה כהמכריעין דלא אמרו הלכה כמכריע אלא במתני' כמ"ש בפ"ג דשבת. הרי"ף וכ"כ הרא"ש ור"נ וכ' ועוד דלא מקרי הכרעה אלא אם הזכירו בדבריהם שראוי לחלק ביניהם כההיא דהתם שהזכירו בדבריהם חמין וצונן וכן ההיא דקולי מטלניות שהזכירו מגוד ודלת והוא כדברי תוס' דשבת מ' א' ד"ה הלכה כו' ועתוס' שם כ"ט א' ד"ה בין כו' וכן סתם מתני' כר"ע כמ"ש תוס' וכמ"ש ש"ס וכו"ה בירושלמי ולמה לא תנינן ויוצא בשן ועין וראשי אברים שאינן חוזרין א"ר יוחנן בר מרי מפני המחלוקת אית תניי תני צריך גט שחרור ואית תניי תני א"צ גט שחרור והביאו הרשב"א ור"נ וכתב הר"נ והאידנא אף למ"ד שא"צ גט שחרור מודה שצריך דהא בעינן לפני ב"ד סמוכין דהא מדין קנס הוא כמ"ש בפ' מרובה (ע"ד ע"ה) דפטור בהודה בעצמו ואמר שם דבהעמדת ב"ד הוא יוצא לחירות ולא משעת חבלה אלא דכופין אותו האידנא לשחררו כמ"ש בס"מ

¹⁰ חתך לשונו עיין בספר תפארת למשה שכ' דדוקא אם הוא אלם ואינו יכול לדבר בלא"ה אז אינו יוצא בחתיכת לשונו אבל אם היה יכול לדבר קודם לכן וע"י חיתוך לשונו אינו יכול הוי מום שבגלוי ושוב פקפק

בזה ע"ש. פ"ת שם ה

¹¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רסז למ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

עליו הראיה. וי"א¹² שהדברים אמורים רק באם היה לו שהות לכתוב גט שחרור בין שינו לעינו או איפכא שאז הוא שאין נותן לו דמי עינו, ואם תפס אין מוציאים מידו. אך המפיל שן עבדו וסימא את עינו אם לא היתה לו שהות לכתוב גט שחרור, הרי יצא לחירות בשינו ונותן לו דמי עינו.

ג. גנב ע"פ שנים וטבח ומכר על פיהם ונמצאו זוממין משלמין לו את הכל ... דהעידו על הגניבה וחזרו והעידו על הטביחה והוזמו על הגניבה וחזרו והוזמו על ... הכחשה תחילת הזמה היא

כבר התבאר לעיל דף עב: ששנים שהעידו בבת אחת על זה¹³ שגנב וטבח או מכר. והוזמו משלמין את הכל.

אך אם העידו שגנב ואחר כך העידו שטבח או מכר או להיפך פסולים הן מעת שהעידו על אותה עדות ראשונה¹⁴, וא"כ כשהעידו עדות שניה פסולים היו.

העידו שנים שגנב והעידו שנים אחרים שטבח או מכר והוזמו אלו ואלו, הרי הראשונים משלמין תשלומי כפל ואחרונים משלמין שנים ושלשה.

¹² ברמב"ם שם פרק ה הלכה יד פסק המפיל שן עבדו וסימא את עינו הרי יצא לחירות בשינו ונותן לו דמי עינו וכן כל כיוצא בזה. והשיג עליו הראב"ד. דבריו סותרים זה את זה שכבר כתב בהלכות חובל ומזיק פרק ד הלכה יא המפיל שן עבדו ואחר כך סימא עינו יוצא בשינו ואינו נותן לו דמי עינו, ואם תפס אין מוציאים מידו. וכתב הט"ז שם יד והנה במגדול עוז כתב לתרץ דשאני הכא דבפעם אחת הכה את שינו וסימא את עינו ובזה פשיטא שיתן לו דמי עינו וכי מספקא ליה היינו ביש שהות בנתיים ומו"ח ז"ל קלסי' ואמר שכאן עמד בעל מגדול עוז על העיקר וע"כ חלק על הש"ע דלא חילק בכך ואני אומר שעיקר זה הוא עיקור ופגום לשלחן גבוה דאי יש סברא לומר כן למה הוצרך התלמוד לדחות ההיא דהפיל את שינו וסימא עינו דאתיא דלא כהלכתא דא"צ גט שחרור היה לו לומר דשאני התם דעשה שניהם בבת אחת כמו שהוא מפרש לשון רמב"ם דהרי חד לישנא ממש הם אלא שאין בחילוק זה ריח ולא טעם כעיקר וכדברי הב"י וש"ע כן עיקר ויפה עשה הב"י שלא הביא דברי מגדול עוז כלל כי הם בעיניו דברים דחויים וא"צ להשיב עליהם. אולם בנקה"כ כתב על זה אין זה השנה ובש"ך מט נקט כב"ח שתלוי אם יש שהות אם לאו.

¹³ רמב"ם הלכות עדות פרק כא הלכה ו

¹⁴ דהא אמרינן דעד זומם למפרע הוא נפסל כמו שיבאר להלן. כס"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

הוזמו האחרונים בלבד הרי הגנב משלם תשלומי כפל והעדים האחרונים משלמין לגנב תשלומי ארבעה וחמשה.

הוזמו הראשונים בלבד, הרי הם משלמים תשלומי כפל. ועדות שניה בטלה ואינו חייב כלום.¹⁵

נמצא אחד מן האחרונים זומם בטלה עדות שניה, נמצא אחד מן הראשונים זומם בטלה כל העדות, שאם אין גניבה אין הטביחה או המכירה מחייבתו לשלם כלום. ולפיכך אף אם חזרו והוזמו אחרונים אח"כ אין משלמין שהרי בטלה עדותן כבר, והוכחשו שכיון שלא גנב לא טבח¹⁶. וי"א¹⁷ שאם חזרו והוזמו האחרונים, משלמים שהכחשה תחילת הזמה.

ד. וכל לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אין לוקין עליו

כל לאו שניתן¹⁸ לאזהרת מיתת בית דין כלומר לאו שניתן לאזהרת דבר שמחייבין עליו מיתת ב"ד¹⁹, כגון (שמות כ פסוק י, יג) לא תנאף. לא תעשה כל מלאכה בשבת, אין לוקין עליו²⁰.

¹⁵ כס"מ שם מרש"י וס"ל שאף הרמב"ם מודה בזה.

¹⁶ כסף משנה שם וכרש"י

¹⁷ בלחם משנה שם כתב על דברי הכס"מ, ואני תמה עליו דטעמו של רש"י ז"ל הוא משום דהוכחשו מתחלה ואפי' הוזמו אחר כך לא מהני דמפרש מתניתין אליבא דאביי דאית ליה הכחשה לאו תחלת הזמה אבל אנן דקי"ל כרבא וכדפסק רבינו לעיל דהכחשה תחילת הזמה אם הוזמו אחר כך ודאי דחייבין לשלם וכ"כ התוס' בפרק מרובה (דף ע"ג א) בד"ה והוזמו על הגניבה וחזרו והוזמו על הטביחה דלרבא אם הוזמו אחר כך חייבין לשלם ולכך רבינו לא כתב כדברי רש"י ז"ל מטעם דפסק כרבא ואית ליה דאם הוזמו אח"כ חייבין לשלם ולכך לא כתב אלא כדין המשנה לבד.

¹⁸ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יח הלכה ב

¹⁹ הטעם שאין לוקין עליו לפי שלא ניתן לאזהרת עונש מלקות כשאר לאוין שהרי הוצרך להזהירו שאם לא כן לא היה יכול לחייבו מיתה. כסף משנה שם

²⁰ ודאי אם היה במעשה לאו שיש בו מלקות ומיתה אם התרו בו למלקות לוקה. דהא ליכא אלא רשעה אחת אבל התרו בו למיתה מת ואינו לוקה, אבל בלאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין אף על גב דהתרו בו למלקות כגון שהיה עושה מלאכה בשבת ואמרו לו לא תעשה מלאכה שאתה חייב מלקות עליה אינו לוקה שהרי הלאו ניתן לאזהרת מיתת ב"ד וגם לא קטלינן ליה שהרי לא התרו בו למיתה ולא מחייב עד שיתיר עצמו למיתה רדב"ז שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

**ה. גנב ע"פ שנים וטבח ומכר ע"פ עד אחד או ע"פ עצמו
משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ד' וה'**

היו שנים²¹ מעידים שגנב, ועד אחד מעיד שטבח או מכר, או שהודה מעצמו שטבח או מכר, משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה, שהמודה בקנס פטור²².

ו. גנב וטבח בשבת גנב וטבח לע"ז

כבא התבאר לעיל דף עא. שכשם שאינו מתחייב בתשלומי הקרן כשבא עם חיוב מיתת בית דין אף על פי שהיה שוגג. שקים ליה בדרבה מיניה, כלומר מענישים אותו בעונש החמור בלבד. כמו שהתבאר במסכת כתובות דף לא. כך אינו מתחייב בתשלומי ד' וה', בין שמעשה הטביחה ומכירה בא עם חיוב מיתה, ואז חייב בקרן וכפל, אבל לא בד' וה', ובין שמעשה הגניבה בא עם חיוב מיתה, וכמו, ולכן, גנב וטבח בשבת או לע"ז²³ פטור מד' וה'.

ז. גנב משל אביו ומת אביו ואח"כ טבח ומכר

²¹ רמב"ם הלכות גניבה פרק ג הלכה ז

²² לאחר שהודה לא מהני תפיסה, עי' קצה"ח סימן א סק"ה, ועי' להלן, ועי' בקצה"ח סימן שנ סק"ד בשם שו"ת הרשב"א דכ"ש כשהחזיר הגניבה קודם שבאו עדים שפטור, דלא גרע ממודה בקנס. ועי' כנה"ג סימן שמח הגה"מ אות י. והקצה"ח כתב לפוטרו משום דחזרה קרן לבעלים, וכמו שאמרו בהקדישו בעלים ביד הגנב דהוי כחזרה קרן לבעלים, ובסק"ב שם חידש הקצה"ח שאם הודה בפני ב"ד אחד ואח"כ תבעו בפני ב"ד אחר בעדים, אינו נפטר, והאריך שם בזה, ובנה"מ שם סוף סק"א חולק, ועיי"ש גם מ"ש לישב דברי הרשב"א. ובערך ש"י סימן פח (ד"ה אפילו) חידש שאם יש אומדנא דמוכת, כעין גמל האוחר בין הגמלים, והוא מודה, לא מיקרי מודה בקנס.

²³ שור שג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

כבר התבאר לעיל דף ע: שהגונב משל אביו²⁴ וטבח או מכר, ואחר כך מת אביו משלם תשלומי ארבעה וחמשה, ואם מת אביו ואחר כך טבח או מכר²⁵ משלם תשלומי כפל, ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

גנב וטבח או מכר ואחר כך הקדיש משלם תשלומי ארבעה וחמשה, ואם הקדיש²⁶ ואחר כך טבח או מכר אף על פי שהקדישו קדשים קלים משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

במה דברים אמורים בשהקדיש אחר יאוש אבל אם הקדיש לפני יאוש אינו קדוש ואם טבח או מכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

ח. גנב והקדיש ואח"כ טבח ומכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ד' וה'

כבר התבאר במסנת גיטין דף נח: ולעיל דף סח: שגנב, וטבח²⁷ או מכר ואחר כך הקדיש משלם תשלומי ארבעה וחמשה, ואם הקדיש ואחר כך טבח או מכר אף על פי שהקדישו קדשים קלים²⁸, משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

במה דברים אמורים בשהקדיש אחר יאוש, אבל אם הקדיש לפני יאוש אינו קדוש, ואם טבח או מכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה. ולהלן דף עו. יתבאר בעזה"ת שי"א²⁹ שאם הקדישו הקדש בדק הבית משלם ד' וה'.

ט. מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור

²⁴ רמב"ם שם פרק ב הלכה ו

²⁵ והוא יורשו ולא הוא טביחה כולה באיסורא כלומר לאפוקי כשאינו יורש את אביו מאיזה סיבה שיהיה דאז הוא כולו באיסורא דדוקא כשיורש את אביו עם אחיו בשותפות דינא הכי דכיון דיש לו חלק עם אחיו בנכסי אביו נמצא דמה שטבח מחלקו נמי טבח ולא הוי כולה טביחה באיסורא משום הכי פטור

²⁶ קיצר בכאן שאם הקדישו הקדש בדק הבית משלם ד' וה' מה לי מכרו לשמים מה לי מכרו להדיוט השנות הראב"ד שם והרמב"ם ס"ל שאין חילוק במש"כ במ"מ שם

²⁷ רמב"ם הלכות גניבה פרק ב הלכה ו

²⁸ ולהלן דף עה עו יבואר מה הדין בקדשי בדק הבית

²⁹ השגת הראב"ד שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

כבר התבאר בממסכת כתובות דף מא. ולעיל דף יד: שהמודה שעשה דבר המחייבו קנס פטור מלשלם³⁰, ואין חיוב קנס אלא על פי עדים³¹, ואפילו הודה חוץ לבית דין שלא בפני בית דין³², ואף כשהודאתו לא חייב את עצמו בממון אחר, ואפילו הודה מחמת יראתו שיבואו עדים, פטור³³. שנאמר בחיוב כפל של הטוען טענת גנב (שמות כב פסוק ח) אֲשֶׁר יִרְשִׁיעַן אֱלֹהִים יִשְׁלַם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ, ודרשו³⁴ ולא המרשיע את עצמו, שעל פי בית דין הוא משלם תשלומי כפל, ואינו משלם תשלומי כפל על פי עצמו, ולמדו מזה אף לשאר קנסות, שמן הסתם הכתוב מדבר בכל ענין.

י. מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב ... דלא בפני ב"ד

אודי

עוד התבאר שם שאם הודה בקנס³⁵ ואחר כך באו עדים, אם הודה בתחילה בפני ב"ד ובבית דין, פטור, אבל אם הודה חוץ לבית דין, או שהודה בפני שנים בלבד אפילו בפני ב' דיינים ואפילו במקום ב"ד, ואחר כך באו עדים, הרי זה משלם קנס על פיהם³⁶.

³⁰ רמב"ם נז"מ פ"ב ח"ה ונערה פ"ב הי"ב

³¹ עיין תשו' ר' אליעזר (גארדאן) סי' ח שביאר גדרו שהתורה לא נתנה רשות לבית דין לענוש אדם בקנס על פי הודאת עצמו, אף על פי שהדבר אמת. ובחי' ר"ש שקאפ (ירושלים תשע"א) בענייני קנס קונ' ב אות ג, וכע"ז שם ב"ק סי' יז (כב), ביאר משום שחיוב קנס הוא על גוף האדם ולא על ממנו, ולפיכך אינו נאמן לחייב את עצמו, שאדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו וע"י שו"ת הרשב"א ח"ב סי' רלא, שג' שמעם פטור מוב"ק הוא משום שאין משים עצמו רשע, וע"ש ח"ה סי' קנה ורישב"א כתובות עב א. ובזכר יצחק ח"ב סי' מז אות ה, וכע"ז בלבוש מרדכי ב"ק סי' כו (מג) ובשרידי אש ח"א עמ' רעה ובשיעורי ר"ש רוזובסקי מכות ה א אות רלה, שכיון שכל זמן שלא גמרו בית דין את דינו אינו חייב כלל, אינו "בעל" דין על הבית דין לומר להם לחייבו, ולכן אין לחייבו מדין הודאת בעל דין.

³² שלכו"ע אם יבואו אחר כך עדים, אין הודאה זו פוטרתו מהקנס

³³ משנה למלך גניבה פרק ג הלכה ח ועיי"ש שאריך באפנים שונים בזה.

³⁴ ב"ק סד: ועה. ועי' זכר יצחק ח"ב סי' מז אות ה, שאין זו דרשה, אלא פשט הכתוב, שאין ב"ד מחייבים ממון ע"פ הודאתו

³⁵ רמב"ם הלכות גניבה פרק ג הלכה ח

³⁶ לפי שדיני קנסות צריכין ג' מומחין, מ"מ שם

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

המודה בקנס אינו חייב אפילו לצאת ידי שמים³⁷, שדיני קנס תלויים הם בחיוב הבית דין בלבד, ואם הבית דין אינם דנים אותו, אף דיני שמים אינם שייכים בו³⁸, שלא חייבה התורה קנס למי שעשה דבר שהקנס בא עבורו, אלא צייתה לבית דין שיחייבוהו ומאז מתחיל החיוב³⁹.

ולכן בזמדה⁴⁰ שאין דנים דיני קנס, יש אומרים⁴¹ שאין מועיל שום הודאה להפטר מן הקנס, ויש אומרים⁴² שאף מחייבים אותו בקנס, שלא להוציא מיד התופס, עפ"י הודאתו לחוד.

³⁷ ירו' כתובות סוף"ג ושבועות פ"ה ה"ו, הובא באו"ז ב"ק סי' שט וברשב"א כתובות מא ב וקדושין כד ב וב"ק עה א ובהג' הגר"א ב"ק עד ב; עי' תוס' כתובות לג ב ד"ה לאו, ועי' רש"ש שם, ועי' גיה"ש מכות ה א; פסקי ריקאנטי סי' תסא; עי' שיטת מהריק"ש ב"ק שם, בד' רש"י שם ד"ה שכבר. ועי' ירו' שם, שהוכיחו מר' יהושע שאמר לר"ג, שהודאתו שסימא עינו של עבדו אינה מועילה לשחרר את מבי עבדו (עי' ב"ק שם), ועי' שעד"מ עבדים פ"ה ה"ו, שתמה שמא דוקא בזה אינו חייב לצי"ש, כיון שיש מ"ע לעבוד בעבד כנעני (ע"ע), ועי' שו"ק לירו' כתובות שם ויד דוד ב"ק וקדושין שם ושו"ת חת"ס אה"ע ח"ב סי' קנא ורש"ש כתובות וקדושין שם ושו"מ רביעאה ח"א סי' כה (מו ד) ושו"ת הרי בשמים מהדו"ק סי' ק (צח ג) ואמרי הצבי ב"ק שם אות קטו (ה). ועי' אמרי הצבי שם, שפירש את הירו' דוקא בקנס של יציאת עבד בראשי אברים, ועי' שו"ת בית יצחק יו"ד ח"ב סוס"י קא, שאפשר שד' הירו' אינם עומדים במסקנא

³⁸ עי' קצוה"ח סי' א ס"ק ז תרומת הכרי סוף סי' ד"ה ואחר, שו"ת נחל"ד סי' טו ד"ה והנה

³⁹ אולם בחצי נזק של שור תם יש מהראשונים הסוברים שיש חיוב לצאת ידי שמים ואכמ"ל

⁴⁰ מור סימן שמח, וכן פסק ביו"ד סימן רסז, ובחו"מ סימן א הביא הטור דעת הרמב"ן שסובר כן, ודעת הראב"ד שהודאה בב"ד בזמדה"ז חשוב הודאה להפטר, ואם תפס מפקידן מיניה, בין תפס ואח"כ הודה ובין הודה ואח"כ תפס, ועי' ב"י ודרו"פ ובשעמ"ש שם. ועי' שד"ח קונטרס דברי חכמים סימן נח ובחלק הכללים מערכת המ' כלל קנא.

⁴¹ סמ"ע סימן א ס"ק יח וש"ך שם ס"ק מז, והיינו אפילו לא באו עדים כלל, ובקצה"ח שם הביא דעת הש"ך ביו"ד סימן רסז דאע"פ שאינו נפטר בהודאה בזמדה"ז מ"מ אינו מתחייב בלא עדים, וכ"כ הט"ז סוף סימן א בשם הנ"י, ובפרישה סימן שמח סק"א נראה שסובר כן, ולדבריו אף אין מקבלין עדות על הקנס, ועי' נה"מ סימן א סק"ה, ובפת"ש שם סק"ז ובהגהות אמרי ברוך ובקובץ הפוסקים שם, ועפ"י נראה שאע"פ שיכול התופס לומר קים לי דמהני תפיסה, מ"מ אם חזר הנגב ותפס, אף אם נאמר שבקנס לא מהני מה שחזר ותפס (עי' לעיל הערה עג), מ"מ בכפל וד' וה' יכול לומר קים ליה כהרמ"ה דלא מהני בהו תפיסה כלל, שוב ראיתי בקובץ הפוסקים שכתב כן בשם דברי משפט, ובשם מאוניים למשפט כתב שחולק, עיין שם. פתחי חושן חלק ה פרק ה הערה פ

תרימות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

